

האליזר

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי
ד' טבת תשע"ח 1202 (שנה כג')

נושא השבוע: צום עשרה בטבת

החפסרה: "ויחי דבר" (יחזקאל לו)

פרשת ויגש

אחינו בית ישראל שמעו: צום העשירי (צום עשרה בטבת) יחול ביום חמישי יהפוך אותו הקב"ה לששון ולשמחה. וכן יום זה הוא יום הקדיש הכללי לקדושי השואה הי"ד.

תחילת הצום: 5:38 [לפנות בוקר=עמוד השחר] סיום הצום: 5:10 [בערב]

"ויאמר יוסף אל אחיו גשו אלי ויגשו ויאמר אני יוסף אחיכם" (מז, ד)

כתוב במדרש תהלים (קיד, ד) כי ישראל נגאלו ממצרים בזכות ארבעה דברים: שלא שינו שמם, שלא שינו לשונם, שלא היו בהם בעלי לשון הרע והיו גדורים בעריות.

ו-4 דברים אלו נתקיימו גם ביוסף, שלא שינה שמו שאמר לאחיו: "אני יוסף אחיכם" וזה שמי לעולם אע"פ שפרעה קרא לו צפנת פענח, שלא שינה לשונו- שאמר כי פי המדבר אליכם בלשון הקודש, ולא היה פרוץ בעריות שעמד בניסיון עם אשת פוטיפר ולא היה בעל לשון הרע- שאמר לאחיו: "גשו אלי" כי לא רצה שישמע בנימין אחיו ענין המכירה ואפילו לאביו לא הגיד כלום, ורמז להם שאלו ארבעה דברים שתלויה בהם הגאולה העתידה.

"וישלחוני אלוהים כלפניהם לשלום לכם שארית בארץ ולהזויות לכם כלפליטה"

גדולה" (מז, ז)

אפשר לפרש את הפסוק בדרך הדרש ע"פ המובא בגמרא (ר"ה יח): שקולה מיתתן של צדיקים לפני הקב"ה כחורבן בית אלוהינו, ופירשו חז"ל שהדמיון הוא כמו שחורבן בית המקדש הביא להמשך קיום עם ישראל, ששפך הקב"ה חמתו בעצים ואבנים והחריב ביתו במקום לילות את עם ישראל, כן הצדיק שנפטר ומסתלק מן העולם משכך את כעסו של הקב"ה על ישראל מצד עוונותיהם והולך כפרה עליהם, זה כוונת הכתוב שאומר יוסף הצדיק לבני דורו: "וישלחני אלוהים כלפניהם" והטעם כדי "לשלום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם פליטה גדולה" שיהיה לכם קיום ולכלכלכם בשנות הרעב הכבד.

"...אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם" (מז, ז)

נשאלת השאלה: הרי היתה יכולה גזירת הגלות להתקיים גם בארץ כנען שהרי 400 שנות הגלות החלו מלידת יצחק שחי כל ימיו בארץ ישראל, אם כן מדוע נגזר עליהם לרדת למצרים ולהשתעבד דוקא שם? מסביר רבינו עובדיה ספורנו זצ"ל: האבות הקדושים היו איתנים באומותם אבל לבניהם אחריהם היתה סכנת התבוללות בארץ כנען, ואם היו השבטים נשארים בה היו בניהם נושאים נשים מבנות הארץ והיתה סכנת היטמעות חלילה, לפיכך הורידם הקב"ה למצרים, שם התרחקו מהם המצרים שכתוב (בראשית מג, לב): "כי לא יוכלו המצרים לאכול עם העברים לחם, כי תועבה היא למצרים" וע"י ההתבדלות של הגויים מהם התגבשו היהודים לעצמם, "כי לגוי גדול אשימך" שהיו ניכרים ונבדלים, אומה בפני עצמה.

ומאז ועד היום "מעשה אבות סימן לבנים", תמיד שהזהות היהודית מתרופפת חלילה ויש סכנת התבוללות, מתעוררת האנטישמיות החבויה ומחזירה את היהודים לכור מחצבתם.

העלון מוקדש לרפואתה השלמה של אפרת חיה בת ג'ולית תחי' בתוך שאר חולי ישראל

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק תל אביב * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8: 40 - 8: 37

כניסת שבת: 4:22 יציאת שבת: 5:13 יציאת שבת: 5:44

סכנה] מעוברות [מחודש שלישי ומעלה או קודם אם סובלת ממחשויים, הקאות וחולשה] אשה שילדה או הפילה בתוך 30 יום אפילו אינה מניקה, אבל אחרי 30 יום מהלידה דווקא כשמניקות בפועל פטורות מלצום אבל אם הפסיקו להניק [או מפלת] והן בתוך 24 חודשים ללידה חייבות לצום, אא"כ מרגישות חולשה וצער להמשיך תעניתם אזי די להן בתענית שעות כפי יכולתן (חז"ע עמ' נ-ז).

ה. חיוב התענית הוא מזמן עלות השחר (ש"ע סי' תקס"א) מכל מקום הישן [אפילו שלא על מיטתו (משנ"צ ס"א)] שנת קבע בליל התענית הרי כבר אז מתחיל להתענות (ש"ע סי' תקס"ד ס"א) אבל אם ישן בתחילת הלילה במשך כמה שעות ועדיין לא אכל ארוחת ערב והתעורר, מותר לו לאכול ארוחת ערב אף שלא עשה תנאי, שמסתבר שלא קיבל עליו את התענית עד שיאכל ארוחת ערב (חז"ע עמ' יב).

ו. אם התנה קודם שהלך לישון שבדעתו לקום קודם עמוד השחר ולאכול ולשתות, מותר לו לאכול ולשתות עד עמוד השחר (ש"ע סי' תקס"ד ס"א). אך אם שכח להתנות ואחר שישן קם קודם עלות השחר וחש צימאון, המקל לשתות [קודם עלות השחר] יש לו על מה לסמוך ובפרט אם הוא רגיל לשתות בכל לילה (חז"ע עמ' יא).

ז. אם התחיל לאכול בתוך חצי שעה לפני עמוד השחר [עמוד השחר = 5:38] אין לאכול סעודת קבע, אלא פחות מכביצה (=4 גר') לחם או מזונות, ושאר מאכלים אפילו יותר (ש"ע סי' כט משנ"צ ס"ק כו, הלכה כדוכה (דוד יוסף) ח"ה סי' פט ס"כח).

ח. במקום צורך יש להקל לטוּף פיו במים בקומו משנתו בבוקר ולצחצח שיניו במשחת שינים ובלבד שיזהר שלא להכניס לפיו יותר משיעור רביעית מים (=רבע כוס) בבת אחת וכן יכופף ראשו שלא יבלע כל שהוא מן המים ויפלוט הכל (חז"ע עמ' כח). [במקום צורך = כשקשה לו ביותר שלא לטוּף פיו או למי שיש ריח בפה אם אינו מנקא] (תורת מועדים פ"א ס"א).

ט. אדם בריא שמתענה אך עליו לבלוע כדורים או לשתות תרופות נגד מיחושיו ראש וכדומה, מותר לו לבלועם בלי מים כל שאין בהם טעם ערב לחיך, אבל אם החיך נהנה מהם אין להתיר. (חז"ע עמ' ז-לא). ואם הגוללות הן לצורך רפואת חולי פנימי וכי"ב יש להקל בכל אופן, ואם קשה לו לבלועם רשאי להקל אף עם מעט מים ויזהר שלא ישתה רביעית בבת אחת (תורת מועדים ס"ג).

י. מי ששכח ובידך ביום התענית על דבר מאכל או משקה יטעם ממנו משהו כדי שיהנה גרונו, שלא תהיה ברכתו ברכה לבטלה. (ויצ"א ח"ב חו"ד סי' ה' ס"ק ו).

יא. יש להקל לבעלי מסעדות וקיוסקים לספק מצרכי מזון לאוכלים ושותים ביום התענית, מ"מ נכון שיתלו שלט גדול במסעדה במקום בולט "היום יום צום" (חז"ע עמ' ז ס"ד).

יב. השרוי בצום יכול לטעום מן התבשיל לדעת אם חסר בו תבלין או מלח עד כדי שיעור רביעית (רבע כוס מים) ובלבד שיפלוט, שהטעימה כאן אינה בכלל אכילה ושתייה האסורים (ש"ע סי' תקס"א חז"ע עמ' כז). ויש המחמירים בזה (שערי נחמה לגר"י ט"ז עמ' טז).

יג. מי שאינו מתענה [וה"ה שיועד שלא יסיים את הצום] (תורת מועדים עמ' קן) לא יהיה שליח ציבור ולא יעלה לתורה לקריאת פרשת "ויחל" ביום הצום, ואם הוא כהן יחיד יצא מביה"כ ויקרא לתורה לישראל שמתענה במקומו וה"ה ללוי או לישראל אפילו קראו לו ואינו מתענה ירד ויעלו מתענה אחר במקומו, ולא ישא כפיו במנחה, (ש"ע סי' תקס"א ס"ה-ס"ז ס"ק עז וילק"ו). לכתחילה יש לעלות כוהנים לדוכן במנחה רק בתוך חצי שעה לשקיעה [שקיעה=4:45] ולפני כן לא יעלו, אבל אם עלו לא ירדו (נכ"ח פ' ט"ה ס"ב) אבל לפני פלג מנחה (3:55) אין לעלות כהנים כלל, ויש למחות בנזהרים כן (הליכות עולם ח"א עמ' רכב).

יד. אם אין שיש מתענים באותו היום [שמחכוונים לצום עד הסוף] לא יאמר הש"צ את "עננו" כברכה בפני עצמה (אלא בשומע תפילה ככל יחיד) וכן לא יוציאו ס"ת לקריאת "ויחל" (ש"ע יח"א סי' עט).

אבד לך משהו? מצאת משהו? הגמ"ח הארצי להשבת אבירה 1-599-500-003

עמדת "קול הלשון"- ניתן להטעין שיעורים בב"כ החיד"א רח' יצחק הנשיא 22- אזור ג' אשדוד

אנו שמחים להודיע שמספר רב של נשים התחזקו בנושא צניעות בעקבות הסידרה בהגרלה שנערכה זכו בפרסים הנשים היקרות: **גב' אביגיל מ. גב' אסתר צ. וגב' מירי ס.**

וכמובן המבצע ממשיך, ניתן להתקשר לטל': 08-8644452
(במידה ואין מענה יש להשאיר הודעה כולל מס' טלפון לחזרה)

משרדי "האיחוד" טל': 08-8644452 דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

התורה מגינה ומצילה

בעשרה בטבת אנו מציינים את תחילת המצור על ירושלים, אך לא היתה זו הפעם הראשונה שהעיר באה במצור. בעשרה בטבת התחיל המצור שהביא לחורבן הנורא, אבל 125 שנה קודם צר סנחריב על ירושלים ובלילה אחד מתו מאה שמונים וחמישה אלף ראשי גייסותיו עם כל חייליו!

אם כן מה ההבדל בין שני המאורעות, מה גרם לתוצאות הקטסטרופיות?

הנביא מגלה את הסוד: בימי סנחריב הגביר המלך חזקיהו את לימוד התורה, ובזכותה אירע הנס, ואילו בימי נבוכדנצר נאמר: "על מה אבדה הארץ? על עזבם את תורתם"

כל מי שענינו בראשו, וראה כיצד ירושלים נתונה שוב במצור, ולא ירושלים בלבד אלא כל העם היושב בציון, וקוקים אנו לעזרת שמים, להסרת המצור, להשבת הביטחון, אבל במקום ללמוד מההיסטוריה ולהפיק לקחים ולהרבות תורה, עוסקים בהצרת צעדיה, בקיצוץ תקציביה ובהסתה נגד לומדיה...

נפיק אנו את הלקח, ירבה כל אחד בשיעורי תורה ובלמודה. יעודד אחרים להצטרף וכבר הובטחנו "כי התורה מגינה ומצילה" ובזכות לימודה וקיומה ניושנו! (מעין המועד – טבת)

אור בעיניים

מעשה שהיה

נישאנו לפני 36 שנה וגרנו בירושלים. שנה אחרינו הגיע לבניין זוג צעיר נחמד מאוד, שכנים מקסימים, נולד להם בן, אלעזר שמו, אחריי נולדו עוד מספר ילדים וכך גם לנו. אלעזר בנם היה ילד ערני, חכם ונכון שמתחבר עם כולם.

בתלמוד תורה הוא היה בין המצטיינים גם לימודית וגם חברתית, הוא היה גאוות המשפחה ואחיו הלכו בדרכו. את בר המצווה חגגו לו הוריו באולם קטן עם המון אנשים ושמחה גדולה. באנו, ברכנו ושיבחנו את ההורים על ילדיהם המקסימים ובמיוחד על הבכור, בר המצווה אלעזר. ואחרי האור הגדול הזה לפתע החל הכול להחשיך, אחרי בר המצווה החל אלעזר להתלונן על קשיי ראייה, הוריו הלכו אתו לאופטיקאי כדי להתאים לו משקפיים אך הוא המשיך להתלונן עד שהאופטיקאי אמר: "זה כבר עניין לרופא עיניים", הוא נכנס לבדיקות מקיפות ומהר מאד התברר כי הוא סובל ממחלת עיניים ניוונית של הרשתית, המחלה גורמת לעיוורון לילה ולירידה הדרגתית בראייה ולעיתים עד כדי עיוורון מוחלט ר"ל.

במשך 5 שנים עשו הוריו כל מה שניתן על מנת להציל את ראייתו, הם נסעו לחו"ל והיו אצל טובי המומחים ונכנסו לחובות גדולים. כולנו התפללנו שקיוונו שתמצא התרופה, שיימצא הניתוח או כל מה שיהיה כדי להציל את ראייתו, אך אלעזר איבד את ראייתו מיום ליום ובהגיעו לגיל 18 איבד את מאור עיניו ועולמו חשך עליו. אלעזר לא הצליח להסתגל למצבו החדש, הוא נכנס לתוך מרה שחורה והסתגר יותר ויותר בתוך עצמו. בעוד שחבריו המשיכו בדרכם, עלו והתעלו הוא נותר מאחור. הוריו ניסו לשלבו במסגרות מתאימות אך לא היו כאלה כמעט בציבור החרדי, הוא נותר לבדו שבור לב ובודד בחשיכה שנכפתה עליו.

חבריו נישאו ואט אט גם אחיו ואחיותיו. 12 שנים של בדידות עברו עליו ואין דבר שיאיר את עולמו. רוק, ללא עתיד ששכח מזמן את עברו המזהיר והמאיר.

גם הוריו התמודדו בדומיה ובחוסר אונים כשליבם כואב ומדמם מצער.

כשהגיע לגיל 30 חיברו אותו הוריו עם אדם יקר, אברך, קרוב משפחה, יהודה שמו. הוא התחבר לאלעזר והוציא אותו לטיולים כדי שיחוש את אור השמש.

הוא חיבר אותו לקבוצות של אנשים שטיילו איתו בארץ ודאג שישמח, יצחק וישכח מעט את מצבו ואכן, אלעזר התעורר לחיים והחליט שהוא רוצה להיות.

יהודה החל גם לברר במה ניתן להעסיקו כדי שיהיו לו סיבה ומקום לצאת בכל בוקר וגם מצא. הוא מצא אדם שידוע ללמד עיוורים להקליד הקלדה עיוורת ואלעזר למד והחל לעסוק בתמלול קלטות, עבודה מרתקת ששכרה בצידה. הקלטות הביאו לו חיוזק ושמחה אך מעל הכל, סדר יום וסיבה לצאת מהבית והחשוב מכל: חברים חדשים.

אלעזר הכיר אנשים רבים שרצו לתת לו מאורם והבין שהפסיד הרבה דברים המשמחים את הלב בעקבות ליבו שנאטם מרוב צער, אך משפתח את ליבו והסכים להיות בית קיבול לקשר, לשמחה ואהבה זרמו הם אליו בכמויות גדושות. הוא חידש את הקשר עם חבריו לשעבר ששמחו מאוד על כך, כך חזר להיות אלעזר שכולם הכירו, עם חיוך, בדיחות ושיחה קולחת... בהגיעו לגיל 32, השלים לחלוטין עם גורלו, היה הולך לשני שיעורי תורה מידי יום, מסתדר בכוחות עצמו ואף מביא פרנסה קטנה בסיעתא דשמיא.

סמוך ליום הולדתו קיבלו הוריו הצעת שידוך מעניינת: בחורה מבני ברק, חכמה וטובת לב, אמנם מרותקת לכסא גלגלים אך כלילת המעלות.

קשה לתאר את השמחה שאפפה את כולם, כל הבניין התרגש מעצם הצעת השידוך והוא נפגש. הם התאימו זה לזו מכל בחינה שהיא, מסיבת האירוסין היתה מרגשת, שנים של כאב עצור ושתיקה פרצו החוצה והשמחה עלתה עד השמים, ולכולם היו דמעות של אושר והתרגשות בעיניים. החתונה התקיימה ביום שני, יום בו משדר הרב חיים ולדר את תוכניתו ב"קול חי".

הוא הגיע לאולם שעה לפני התוכנית ומיד אחרי החופה הקליט ראיון קצר עם החתן וברכה ממנו לכלל הציבור, אח"כ הלך וסיפר את הסיפור בתוכנית שהוא קורא למאזינים לתרום לבני הזוג שמתחיל את דרכו, נתן מס' טלפון של מוקד ההתרמה והמליץ למי שיכול פשוט ללכת לאולם בבני ברק, לאחל מזל טוב ולמסור מעטפה, ומה שקרה היה פשוט מדהים.

אנשים רבים הגיעו לאולם בבני ברק, כולם ביקשו לברך ולהתברך ומסרו מעטפה כמתנה וחלקם אף נשארו לרקוד.

לאחר שהחתונה הסתיימה וכל האורחים הלכו, הגיע הרב חיים ולדר ומסר צ'ק בסכום גבוה, הסכום שנאסף מהמאזינים במהלך השעתיים של תוכניתו וזה מלבד המעטפות שהגיעו במהלך הערב. הדבר ריגש מאוד את הזוג, המשפחה וכל הקרובים, היתה להם תחושה שכל עם ישראל מחבק את החתן והכלה היקרים ונתן להם דחיפה אדירה בתחילת דרכם.

מאז קיבלו החתן והכלה סכומים נוספים מאנשים שהתוודעו לסיפור ורצו גם להיות חלק ממנו, צדקה אמיתית ומיוחדת זו רשומה על ליבם של החתן והכלה עד 120 שנה.

(אנשים מספרים על עצמם 7- הרב חיים ולדר)

הלכות צום עשרה בטבת

פינת ההלכה

א. לפני 2443 שנים החל ביום זה המצור על ירושלים כשבעקבותיו נחרב בית המקדש [הראשון]. והכל מתענים ביום זה מפני הצרות שאירעו בו, כדי לעורר ולפתוח הלבבות לדרכי התשובה, ויהיה זה זיכרון למעשינו הרעים ולמעשה אבותינו שהיו כמעשינו עתה ובזיכרון דברים אלו נשוב להיטיב את מעשינו (משנ"צ סי' תקנ"א, ס"א, ב).

ב. יום זה אסור באכילה ושתייה ומותר בסיכה, נעילת נעלי עור ואישות. ורחיצה מותר (ש"ע ס"א-ב) אפילו בחמים (חז"ע ארבע תעניות עמ' כ"א).

ג. הכל [בנים מגיל 13 ובנות מגיל 12 (נאח"ל ס"א)] חייבים לצום בתענית זו ואסור לפרוץ גדר (ש"ע ס"א, וכן חתן וכלה [בתוך 7 ימים לחופה] (נכ"ח סי' תקמ"ט) וט) ואבי הבן, הסנדק והמוהל חייבים לצום (ס"א ק"י).

ד. אלו **פטורים מהצום**: [אוכלים כרגיל אך ללא ממתקים ותפנוקים]: **קטנים, חולה שאין בו סכנה** [כגון: חולה שנפל למשכב], **זקן תשוש כח** [שיש לו צער גדול מהתענית והרופא אומר שיזיק לו אע"פ שאין